

Österbottens svenska producentförbund r.f.

Handelsplanaden 16 B, 65100 Vasa

☎ (06) 318 9200

e-post: fornamn.efternamn@slc.fi

Jord- och skogsbruksministeriet

kirjaamo.mmm@gov.fi

VN/ 32853/2024

UTLÅTANDE OM ÄNDRING AV LIVSMEDELSMARKNADSLAGEN OCH 6 § OCH 2§ I LAGEN OM RÄTTEGÅNG I MARKNADSDOMSTOLEN

Österbottens svenska producentförbund r.f. (ÖSP) fungerar som intressebevakningsorganisation för de österbottniska jord- och skogsbrukarna och har ca 5 100 medlemmar fördelat på 33 lokalavdelningar. ÖSP har tagit del av regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av livsmedelsmarknadslagen och av 1 kap. 6 § och 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen och konstaterar följande:

Syftet med propositionen är att främja en fungerande livsmedelsmarknad genom att förbättra skyddet för den svagare parten på livsmedelsmarknaden samt i synnerhet ställningen som avtalspart för leverantörer som säljer jordbruksprodukter och livsmedel.

De föreslagna ändringarna i livsmedelsmarknadslagen och lagen om rättegång i marknadsdomstolen är viktiga steg i rätt riktning för att minska på den obalans som råder mellan parterna i den finländska livsmedelskedjan, där särskilt primärproducenterna har en svag ställning men även livsmedelsindustrin har svårt att hävda sig jämt mot dagligvaruhandeln. Österbottens svenska producentförbund r.f. understöder därför de föreslagna ändringarna i livsmedelsmarknadslagen och lagen om rättegång i marknadsdomstolen.

Det som fortsättningsvis bekymrar är om de nu föreslagna ändringarna tillräckligt effektivt ingriper i den praxis som försätter leverantörer som säljer jordbruksprodukter och livsmedel i en svagare förhandlingsposition. Ett exempel är långa, bindande prisavtal som ingås en mycket lång tid på förhand. Detta kan gälla säsong produkter som julsinka där priser och volymer slås fast ett år före skinkorna kommer ut i handeln. Under den tiden som går tills avtalet uppfylls kan mycket ske med både kostnadsutvecklingen och producentpriset som inte kan beaktas i avtalet och som inte heller kan räknas som exceptionella omständigheter som enligt det nya lagförslaget skall ge rätt att kräva omförhandling av priset, men som ändå oftast är till nackdel för den svagare parten.

Rättspraxis kommer att utvisa om exemplet ovan kan bedömas som missbruk av förhandlingspositionen i enligt med den föreslagna 4a §, men det är ett typexempel på när den starkare parten använder sin position för att utforma för dem själva gynnsamma avtal utan att beakta lojalitetsprincipen. Ett annat exempel på missbruk av förhandlingspositionen är internetauktioner där de som vill ha leverantörsavtal bjuder under varandra. Den här typen av avtalsförhandling kan knappast heller anses uppfylla lojalitetsprincipen då det inte i samband med en dylik auktion är möjligt att beakta omständigheter som berör leverantörerna. Båda exemplen ovan är också situationer då den svagare parten bär största delen av risken.

Det föreslagna förbudet mot att kräva vissa uppgifter som föreslås i 4b § är också mycket behövligt men även här måste tiden utvisa om förbudet är formulerat på ett sådan sätt att köparens krav på exempelvis säljarens produktion som går längre en finländsk lagstiftning och väldigt långtgående krav på certifiering och annan dokumentation som till största delen bara innebär ökade kostnader och mera arbete för säljaren kan omfattas av förbudet.

Det är också viktigt att livsmedelsmarknadslagen nu kompletteras med en bestämmelse om förbud att gynna köparens varumärke 4 c §. Det nya förbudet är också ett steg i rätt riktning men det behövs tydliga instruktioner för hur efterlevnaden av förbudet skall tryggas. Gynnar köparen det egna varumärket så undermineras säljarens produktutveckling och i slutändan försvagas primärproducentens ställning ytterligare.

Österbottens svenska producentförbund r.f.

Handelsesplanaden 16 B, 65100 Vasa

☎ (06) 318 9200

e-post: fornamn.efternamn@slc.fi

Det som fortfarande saknas i propositionen är bestämmelser som skulle ge alla parter i livsmedelskedjan större insyn i hur konsumentpriset fördelas i alla led. En större öppenhet kring prisbildningen skulle stärka den svagare partens position i kedjan och det skulle befrämja lojalitetsprincipen.

Slutligen vill ÖSP framhålla behovet av att tillräckliga resurser ges till livsmedelsombudsmannen för att myndigheten skall kunna övervaka att lagstiftningen efterföljs och vid behov kunna utfärda de varningar och förbud som ingår i de utökade befogenheter som föreslås utöver de befogenheter som livsmedelsombudsmannen har från tidigare.

Vasa 12 december 2025

Tomas Långgård

Ordförande

Österbottens svenska producentförbund r.f.

Susanne West

Verksamhetsledare

Österbottens svenska producentförbund r.f.